

Innst. 483 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:117 S (2012–2013)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Linda C. Hofstad Helleland, Torbjørn Røe Isaksen, Jan Tore Sanner og Sonja Irene Sjøli om å gi mennesker utenfor arbeidslivet en ny sjanse

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen gå igjennom målstyrringsregelverket i Nav, med sikte på å etablere færre og tydeligere mål som bygger opp under intensjonen om at flere mennesker skal delta i arbeidslivet.
2. Stortinget ber regjeringen etablere metodeverktøy for effektmåling av arbeidsmarkedstiltak. Effektmålingen bør inneholde informasjon om overføring til ordinært arbeid etter avsluttet tiltak, samt hvorvidt en tidligere tiltaksdeltager forblir i arbeid etter henholdsvis tre og fem år.
3. Stortinget ber regjeringen iverksette klarere krav til leverandørene av attføringstjenester, herunder en vurdering av hvordan bedrifter som ikke leverer tilfredsstillende resultater, skal følges opp.
4. Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på lese- og skriveopplæring i regi av Nav og i tiltaksapparatet.
5. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å sikre at alle gode krefter tas i bruk for å gi unge mennesker en mulighet til å delta i arbeidslivet. Ordningen bør legges opp langs følgende linjer:
  - Nav utarbeider en liste over godkjente tilretteleggere i offentlig, privat og ideell sektor.
  - Det utarbeides et system hvor de som formidler Nav-brukere inn i arbeid, mottar et honorar. Tilskuddsordningen bør utformes slik at virksomheten belønnes dersom vedkommende er i arbeid etter henholdsvis tre år og fem år.
6. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan sosiale entreprenører i større grad kan benyttes som leverandører til det offentlige.
7. Stortinget ber regjeringen utrede et tidsbegrenset arbeidsskattefradrag ved overgang fra trygd til arbeid.
8. Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan med tiltak for å stanse veksten i antallet unge uføre.
9. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak med gjennomgang av alle ytelser til unge på sosialhjelp, herunder individstønad og bostøtte til unge mennesker som bor hos sine foreldre eller foresatte, for å sikre at ordningene oppmuntrer til arbeid eller utdanning.
10. Stortinget ber regjeringen fremme en sak om gjennomgang av alle lønnstilskuddsordningene, herunder tidsubestemt lønnstilskudd (TULT), for å sikre at disse i større grad brukes for å sikre at personer med nedsatt arbeidsevne kan være helt eller delvis i arbeid.
11. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en forenklet og forsterket ordning for tilretteleggingstilskudd for funksjonshemmede.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 7. mai 2013 om statsrådens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 24. mai 2013 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg, Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, lederen Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen, fra Høyre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Kristelig Folkeparti, Laila Dåvøy, viser til at det er svært viktig at alle mennesker gis mulighet til å komme inn i arbeidslivet og at det derfor er viktig å ha aktiv politikk innrettet på å kunne realisere det målet.

Komiteen viser til at det i Norge er høy sysselsetting både i et historisk og internasjonalt perspektiv. Dette er et godt utgangspunkt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at regjeringen vil legge fram en melding for Stortinget som drøfter den eksisterende arbeids- og velferdspolitikken og presentere nye mulige tiltak på feltet.

Flertallet vil derfor vise til arbeidsministerens tilsvarende svarbrev av 24. mai 2013 til de enkelte punkter i forslaget og kommer tilbake til eventuelle endringer under behandlingen av den varslede meldingen.

Flertallet viser til at antall tapte årsverk som følge av sykdom eller arbeidsløshet går ned. For 2012 melder Nav om at antall tapte årsverk av disse grunner er gått ned med 5 000; nedgangen viser seg i alle grupper. Dersom en tar hensyn til utviklingen i befolkningssammensetning og alder, er tapet ytterligere redusert. I perioden fra 2005 til 2011 er antall tapte årsverk gått ned med 18 000, dersom en tar hensyn til demografiske endringer.

Flertallet viser videre til egen merknad i Innst. 15 S (2012–2013), sitat:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, peker på at de om lag 600 000 som mottar helsesrelaterte ytelser, er en mangfoldig gruppe mennesker med ulike livssituasjoner, som har ulike typer helsesrelaterte ytelser. Flertallet vil derfor understreke viktigheten av ikke å fremstille det som at alle de om lag 600 000 står permanent utenfor arbeidslivet, men burde og

kunne deltatt. Statistikken omfatter både de som har gått helt ut av arbeidslivet og som utelukkende eller i hovedsak forsørges av en varig offentlig stønad, slik som uførepensjonister, men understreker at veldig mange av de som telles inn i statistikken har en formell tilknytning til arbeidslivet og mottar en midlertidig ytelse, og derfor vil komme tilbake til arbeidslivet igjen.»

Flertallet stiller seg på denne bakgrunn undrende til bruken av begrepet «utenforskap» fra komiteens medlemmer fra Høyre. I dette begrepet ligger tilsynelatende en idé om at mennesker som er for syke til å arbeide, ikke er del av samfunnet. Flertallet vil advare mot å basere politikken på en slik forutsetning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at selv om arbeidsledigheten i Norge er relativt lav sammenlignet med våre naboland, så er utenforskapet stort. Det er for mange som står helt eller delvis utenfor arbeidslivet. Dette illustreres godt av sysselsettingsgraden som gir et bredere bilde av tilknytningen til arbeidslivet i Norge. Basert på tall fra SSB kan vi konstatere at sysselsettingsgraden økte etter at Bondevik II-regjeringen snudde den negative utviklingen i norsk økonomi, og fortsatte å øke frem til toppåret 2008. Siden den gang har sysselsettingsgraden gått ned, og i 1. kvartal 2013 er sysselsettingsgraden nede på 68,3 pst. Det er en sterk og svært bekymringsfull nedgang. Disse medlemmer mener det er ekstra bekymringsfullt fordi regjeringen ikke har klart å bruke de gode tidene til å gi flere mennesker en ny sjanse i arbeidslivet.

Disse medlemmer mener det trengs nye ideer og bedre løsninger for å få flere inn i arbeidslivet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå igjennom målstyringsregelverket i Nav, med sikte på å etablere færre og tydeligere mål som bygger opp under intensjonen om at flere mennesker skal delta i arbeidslivet.»

«Stortinget ber regjeringen etablere metodeverktøy for effektmåling av arbeidsmarkedstiltak. Effektmålingen bør inneholde informasjon om overføring til ordinært arbeid etter avsluttet tiltak, samt hvorvidt en tidligere tiltaksdeltager forblir i arbeid etter henholdsvis tre og fem år.»

«Stortinget ber regjeringen iverksette klarere krav til leverandørene av attføringstjenester, herunder en vurdering av hvordan bedrifter som ikke leverer tilfredsstillende resultater, skal følges opp.»

«Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på lese- og skriveopplæring i regi av Nav og i tiltaksapparatet.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å sikre at alle gode krefter tas i bruk for å gi unge mennesker en mulighet til å delta i arbeidslivet. Ordningen bør legges opp langs følgende linjer:

- Nav utarbeider en liste over godkjente tilretteleggere i offentlig, privat og ideell sektor.
- Det utarbeides et system hvor de som formidler Nav-brukere inn i arbeid, mottar et honorar. Tilskuddsordningen bør utformes slik at virksomheten belønnes dersom vedkommende er i arbeid etter henholdsvis tre år og fem år.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan sosiale entreprenører i større grad kan benyttes som leverandører til det offentlige.»

«Stortinget ber regjeringen utrede et tidsbegrenset arbeidsskattefradrag ved overgang fra trygd til arbeid.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan med tiltak for å stanse veksten i antallet unge uføre.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak med gjennomgang av alle ytelser til unge på sosialhjelp, herunder individstønad og bostøtte til unge mennesker som bor hos sine foreldre eller foresatte, for å sikre at ordningene oppmuntrer til arbeid eller utdanning.»

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om gjennomgang av alle lønnstilskuddsordningene, herunder tidsbestemt lønnstilskudd (TULT), for å sikre at disse i større grad brukes for å sikre at personer med nedsatt arbeidsevne kan være helt eller delvis i arbeid.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en forenklet og forsterket ordning for tilretteleggingstilskudd for funksjonshemmede.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser for øvrig til Fremskrittspartiets merknader og forslag i Representantforslag 52 S (2012–2013), jf. Innst. 343 S (2012–2013). Disse medlemmer viser også til Fremskrittspartiets Representantforslag 111 S (2012–2013) om et mer helhetlig, effektivt og brukervennlig Nav, jf. Innst. 416 S (2012–2013).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at yrkesdeltakelsen til mennesker med nedsatt funksjonsevne har hatt en klar nedgang siden 2008, og er lavere enn den var i 2006. Regjeringens tiltak for denne gruppen har ikke hatt effekt, snarere tvert imot. Det kraftige fallet man så mellom 2010 og 2011 har fortsatt. Disse medlemmer viser til sine respektive partiers alternative statsbudsjetter for 2013 og den markante satsing som der er foreslått fra partienes side når det gjelder mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gå igjennom målstyringsregelverket i Nav, med sikte på å etablere færre og tydeligere mål som bygger opp under intensjonen om at flere mennesker skal delta i arbeidslivet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen etablere metodeverktøy for effektmåling av arbeidsmarkedstiltak. Effektmålingen bør inneholde informasjon om overføring til ordinært arbeid etter avsluttet tiltak, samt hvorvidt en tidligere tiltaksdeltager forblir i arbeid etter henholdsvis tre og fem år.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen iverksette klarere krav til leverandørene av attføringstjenester, herunder en vurdering av hvordan bedrifter som ikke leverer tilfredsstillende resultater, skal følges opp.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på lese- og skriveopplæring i regi av Nav og i tiltaksapparatet.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å sikre at alle gode krefter tas i bruk for å gi unge mennesker en mulighet til å delta i arbeidslivet. Ordningen bør legges opp langs følgende linjer:

- Nav utarbeider en liste over godkjente tilretteleggere i offentlig, privat og ideell sektor.
- Det utarbeides et system hvor de som formidler Nav-brukere inn i arbeid, mottar et honorar. Tilskuddsordningen bør utformes slik at virksomheten belønnes dersom vedkommende er i arbeid etter henholdsvis tre år og fem år.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan sosiale entreprenører i større grad kan benyttes som leverandører til det offentlige.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen utrede et tidsbegrenset arbeidsskattefradrag ved overgang fra trygd til arbeid.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan med tiltak for å stanse veksten i antallet unge uføre.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak med gjennomgang av alle ytelser til unge på sosialhjelp, herunder individstønad og bostøtte til unge mennesker som bor hos sine foreldre eller foresatte, for å sikre at ordningene oppmuntrer til arbeid eller utdanning.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen fremme en sak om gjennomgang av alle lønnstilskuddsordningene, her-

under tidsubestemt lønnstilskudd (TULT), for å sikre at disse i større grad brukes for å sikre at personer med nedsatt arbeidsevne kan være helt eller delvis i arbeid.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en forenklet og forsterket ordning for tilretteleggingstilskudd for funksjonshemmede.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:117 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen, Linda C. Hofstad Helleland, Torbjørn Røe Isaksen, Jan Tore Sanner og Sonja Irene Sjøli om å gi mennesker utenfor arbeidslivet en ny sjanse – vedlegges protokollen.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 11. juni 2013

Robert Eriksson
leder

Karin Andersen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Arbeidsdepartementet v/statsråden til arbeids- og sosialkomiteen, datert 24. mai 2013

Representantforslag 117 S (2012-2013)

Jeg viser til brev fra arbeids- og sosialkomiteen fra 7. mai 2013 med anmodning om min vurdering av representantforslag 117 S (2012–2013) fra representantene Frank Bakke-Jensen, Linda C. Hofstad Hellesland, Torbjørn Røe Isaksen, Jan Tore Sanner og Sonja Irene Sjøli om å gi mennesker utenfor arbeidslivet en ny sjanse.

Først vil jeg takke forslagsstillerne for deres engasjement for mennesker som står i utkanten av arbeidslivet. Det er nødvendig å ha en aktiv politikk innrettet mot denne gruppen, og Regjeringen vil derfor legge fram en melding for Stortinget som drøfter den eksisterende arbeids- og velferdspolitikken og presenterer mulige nye tiltak innenfor dette feltet. Arbeidsmarkedet er godt for det store flertallet i Norge, og det er høy sysselsetting både i et historisk og internasjonalt perspektiv. Likevel er det enkelte grupper som har problemer med å få fotfeste i arbeidslivet. Meldingen vil derfor gjennomgå og vurdere innretningen av og styrken på flere eksisterende tiltak, i tillegg til å presentere mulige nye tiltak for å få flere i arbeid.

Representantforslaget er konkretisert i elleve punkter, og jeg besvarer hvert enkelt punkt fortløpende. Under flere av punktene er det naturlig å vise til den kommende stortingsmeldingen, som vil presentere mer konkrete anbefalinger og tiltak.

Representantforslagene

1. Stortinget ber regjeringen gå gjennom målstyringsregelverket i Nav, med sikte på å etablere færre og tydeligere mål som bygger opp under intensjonen om at flere mennesker skal delta i arbeidslivet.

Arbeid til alle er et hovedmål for Regjeringen. Dette framkommer klart i regjeringens årlige budsjettframlegg. Men for å oppnå målet må det også følges opp med klare og tydelige mål som etaten kan styre etter. Arbeidsdepartementet har derfor i styringsdialogen med Arbeids- og velferdsdirektoratet fokus på at etaten arbeider for å nå målet om å få flere i arbeid, både med hensyn til ressurser, aktiviteter og resultater av etatens innsats. Hovedmål og prioriterte oppgaver i 2013 er å styrke den arbeidsrettede bistanden, fortsette den gradvise forbedringen av ytelsesforvaltningen og gjennomføre IKT-moderniseringen

i henhold til vedtatte planer. Disse målene gjenspeiles også i etatens egen virksomhetsstrategi, der bl.a. «Arbeid først» er et prioritert innsatsområde. Departementet er i den forbindelse opptatt av en balansert målstyring, der det arbeides systematisk og planlagt med gradvise forbedringer på de prioriterte områdene.

Regjeringen har utformet en politikk som inneholder virkemidler og tiltak vi har tro på skal bidra til å nå målene. Prioriterte tiltak for oppfølging av brukere er blant annet gjennomføring av dialogmøter for sykmeldte, behovs- og arbeidsevnevurderinger, aktivitetsplaner og ulike tiltak for å bedre jobbmulighetene for personer med nedsatt arbeidsevne. I gjennomføringen av politikken er det nødvendig å ha god informasjon om hvordan virkemidlene benyttes. Både departementet og direktoratet må ha løpende informasjon bl.a. om at dialogmøter gjennomføres, hvor mange og hvor raskt brukerne får oppfølging, og hvor mange som ser ut til å komme i arbeid. Derfor er det nødvendig med god styringsinformasjon både nasjonalt og på det enkelte NAV-kontor, også knyttet til de aktivitetene som etaten gjennom regelverket er pålagt å gjennomføre. De mer langsiktige effektene av arbeids- og velferdspolitikken og forvaltningens arbeid må følges opp gjennom analyser, forskning og evalueringer.

Departementet og direktoratet arbeider med å utvikle styringssystemet slik at en setter relevante og realistiske mål, gir tydelige styringssignaler og etablerer gode verktøy for å kunne følge opp resultatutviklingen. Her er det allerede en god dialog. Ethvert styringssystem må imidlertid også brukes med fornuft for å gi nødvendig frihet til å møte hver enkelt bruker på en individuelt tilpasset måte. Ikke minst betyr det å gi medarbeiderne mulighet til å bruke sin kompetanse og utøve godt, faglig skjønn.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at styringssystemet skal tilstrebe å gi tydelige mål som prioriterer forvaltningens viktigste oppgaver. Derfor arbeides det med dette både i departementets styring overfor etaten, og i etatens interne styring. I departementets dialog med arbeids- og velferdsdirektøren går det klart fram at god ledelse og tydelige styringssignaler er en prioritert oppgave på alle nivåer i etaten. De siste årene har dette blant annet medført en bevisst reduksjon i antallet mål det enkelte NAV-kontor rapporterer på. I stedet er det arbeidet med å tydeliggjøre og styrke de styringsmålene som benyttes. Samtidig

er det en prioritert oppgave å styrke kvaliteten i den arbeidsrettede brukeropfølgingen, bl.a. ved å videreutvikle medarbeidernes arbeidsmarkedskompetanse og ferdigheter i veiledning og samhandling med brukerne. Forbedringer også på dette området vil med nødvendighet skje gradvis, og departementet har bedt direktoratet ferdigstille en langsiktig plan for oppfølgingsarbeidet i 2013 for å sikre at dette forbedringsarbeidet gjøres på en helhetlig, planlagt og systematisk måte.

På bakgrunn av den igangsatte prosessen både i departementet og i direktoratet med å forbedre styringssystemet og den arbeidsrettede brukeropfølgingen, ser jeg ingen grunn til å forskuttere en god og effektiv prosess ved å forsere en gjennomgang av målstyringsregelverket i Arbeids- og velferdsetaten. Etter min vurdering vil en slik gjennomgang forstyrre og forsinke det pågående forbedringsarbeidet.

2. Stortinget ber regjeringen etablere metodeverktøy for effektmåling av arbeidsmarkedstiltak. Effektmålingen bør inneholde informasjon om overføring til ordinært arbeid etter avsluttet tiltak, samt hvorvidt en tidligere tiltaksdeltager forblir i arbeid etter henholdsvis tre og fem år.

For å nå regjeringens mål om arbeid til alle er jeg opptatt av at vi bruker de riktige virkemidlene til riktig bruk. Mennesker er ulike og dette betyr at vi må ha et sett med ulike arbeidsmarkedstiltak, og vi må vite noe om hvordan disse fungerer. Jeg er opptatt av at vi skal ha god kunnskap om bruken og effekten av tiltakene. Da er det flere forhold som må på plass, ikke bare effektmålinger eller vurderinger, men også skikkelig grunnlagsdata.

For å sikre tilstrekkelige grunnlagsdata har departementet i tilknytning til tildelingsbrevet for 2013 bedt direktoratet utarbeide statistikk for personens status (arbeidstaker, arbeidssøker, nedsatt arbeidsevne, annet) 6 og 18 måneder etter avsluttet tiltak, for både arbeidssøkere og personer med nedsatt arbeidsevne. Departementet ønsker statistikken delt opp etter hvert enkelt tiltak, samt etter henholdsvis kjønn, alder, varighet som arbeidssøker/nedsatt arbeidsevne og innvandrerbakgrunn. Når direktoratet har fått utviklet et statistikkprogram for å hente ut slik statistikk, vil det være mulig å hente ut statistikk også for andre tidsintervaller, for eksempel tre og fem år etter deltakelse i tiltak. En slik statistikk vil likevel ikke innebære en effektmåling av arbeidsmarkedstiltakene.

Måling av tiltakenes effekt for den enkelte person kan gjennomføres på flere måter. Å lage opplegg som gir faglig gode effektmålinger er administrativt og forskningsmessig krevende, blant annet fordi de som deltar på et tiltak kan ha andre egenskaper enn

de som ikke deltar. Jeg er opptatt av at vi fortløpende vurderer hvordan vi kan måle effekten på en kvalitativ god måte. Derfor må vi også vurdere dette nærmere når vi har bedre grunnlagsdata. Men det er viktig å understreke at vi også i dag har evalueringsmetoder. Departementet og direktoratet initierer og finansierer en betydelig forskningsbasert evalueringsvirksomhet for å få mer kunnskap om effektene av arbeidsmarkedstiltakene, herunder å etablere og evaluere forsøk der en på mer systematisk måte gjør bruk av kontrollgrupper for bedre å kunne fange opp effekten av ulike tiltak. Kunnskapen fra disse evalueringene brukes igjen i etatens virksomhet og bruken av tiltakene. Samtidig understreker vi at vi ikke har god nok kunnskap om effektene av tiltakene i dag. Vi vil derfor i den kommende stortingsmeldingen omtale dette og varsle at vi skal ytterligere styrke forskning og oppfølging av tiltakenes effekt.

3. Stortinget ber regjeringen iverksette klarere krav til leverandørene av attføringstjenester, herunder en vurdering av hvordan bedrifter som ikke leverer tilfredsstillende resultater, skal følges opp.

Regjeringen er opptatt av at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne tilby arbeidsrettet bistand som holder høy kvalitet og er tilpasset individuelle behov. Departementet har i den sammenheng bedt Arbeids- og velferdsetaten om å igangsette et utviklingsarbeid for å bedre kvaliteten på de arbeidsrettede tiltakene, særlig knyttet til tiltaksgjennomføring og hvordan oppnå bedre resultater. Regjeringen vil komme tilbake til spørsmålet i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen om arbeid.

4. Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på lese- og skriveopplæring i Nav og i tiltaksapparatet

Mange med manglende basiskompetanse har problemer med å skaffe seg en jobb og er avhengige av livsoppholdsytelser fra Arbeids- og velferdsetaten. Dette er en problemstilling som det har vært jobbet med i lengre tid og dette arbeidet er derfor allerede styrket. Grunnleggende ferdigheter kan inngå som del av arbeidsrettede tiltak, for eksempel ved arbeidsmarkedsoplæring (AMO). For attførings- og vekstbedrifter er det lagt inn i Arbeids- og velferdsetatens kravspesifikasjoner at kartlegging og evt. tilbud om opplæring i grunnleggende ferdigheter skal inkluderes i tiltakene avklaring og arbeidspraksis i skjermet virksomhet.

For å styrke kompetansen ved NAV-kontorene om utfordringer knyttet til grunnleggende ferdigheter ble det i 2012 gjennomført et opplæringsprogram som er utviklet i samarbeid med Vox.

Det er samtidig viktig å holde fast ved at grunnopplæring er et kommunalt ansvar. Kommunen har også ansvar for å avdekke manglende basiskompetanse hos voksne og tilby opplæring. Arbeids- og velferdsetatens tilbud må ses i lys av dette, samtidig som det er viktig å ha et godt samarbeid mellom etaten og kommunene.

5. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om å sikre at alle gode krefter tas i bruk for å gi unge mennesker en mulighet til å delta i arbeidslivet.

Ordningen bør legges opp langs følgende linjer:

- Nav utarbeider en liste over godkjente tilretteleggere i offentlig, privat og ideell sektor.
- Det utarbeides et system hvor de som formidler Nav-brukere inn i arbeid, mottar et honorar. Tilskuddsordningen bør utformes slik at virksomheten belønnes dersom vedkommende er i arbeid etter henholdsvis tre år og fem år.

Forskning og etatens erfaring viser at direktekontakt med enkeltpersoner kan ha avgjørende betydning for deltakelse i arbeidslivet. Regjeringen har vært opptatt av å bruke dette på en god måte og derfor tatt i bruk en rekke virkemidler.

Eksempelvis finnes informasjon om Arbeids- og velferdsetatens arbeidsrettede tilbud finnes allerede i dag på etatens nettsider, noe jeg antar langt på vei vil fange opp det første kulepunktet. Arbeids- og velferdsetatens innsats for tilrettelegging i ordinært arbeidsliv er omfattende og involverer et betydelig antall aktører og instanser. De arbeidsmarkedspolitiske virkemidlene omfatter innsats både for å få flere personer inn i arbeidslivet, og for å bidra til at færre støttes ut av arbeidslivet. Bistanden omfatter blant annet tjenester fra ansatte ved de lokale NAV-kontorene, elektronisk informasjon fra Arbeids- og velferdsetaten eller bistand gjennom arbeidsrettede tiltak i regi av etaten. Innsatsen overfor unge inkluderer også Arbeids- og velferdsetatens samarbeid med utdanningsmyndighetene innenfor satsingen Ny GIV.

Brofoss-utvalget har i NOU 2012: 6 Arbeidsrettede tiltak tilrådd at det blir gjennomført forsøk med resultatbasert finansiering for å stimulere tiltaksarrangørene til økt måloppnåelse knyttet til overgang til arbeid for tiltaksdeltakere. Som varslet i Prop. 1 S (2012-2013) vil Arbeidsdepartementet på denne bakgrunn sette i gang et treårig forsøk med resultatbasert finansiering. Forsøket innebærer at utbetaling av tilskudd til tiltaksarrangør avhenger av hvor godt man lykkes med å få tiltaksdeltakere i arbeid. Formålet med forsøket vil være å undersøke om en resultatbasert finansieringsmodell gir bedre formidlingsresultater enn en finansieringsmodell hvor tilskuddet til tiltaksarrangør ikke blir påvirket av oppnådde resul-

tater. Utbetalinger til tiltaksleverandørene vil foretas i etterkant etter oppnådd resultat. Forslaget i det andre kulepunktet er etter mitt syn langt på vei fanget opp av dette forsøket.

6. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan sosiale entreprenører i større grad kan benyttes som leverandører til det offentlige

Sosialt entreprenørskap handler om å utvikle og ta i bruk nye løsninger på sosiale og samfunnsmessige problemer. Sosiale entreprenører kan gjennom erfaringsbasert kunnskap, praktiske erfaringer og egne nettverk ha fortrinn framfor tradisjonelle offentlige løsninger. Sosiale entreprenører kan være pådrivere for nye løsninger i offentlig regi og/eller nye løsninger som supplement til det offentlige tjenestetilbudet. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for at sosiale entreprenører kan bidra med nye og utradisjonelle løsninger på sosiale problemer.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har siden 2011 forvaltet et tilskudd til sosiale entreprenører som arbeider for å bekjempe fattigdom og sosial eksklusjon. Arbeidsdepartementet arrangerte høsten 2012 som ledd i det norske formannskapet i Nordisk Råd et seminar om sosialt entreprenørskap og hvordan man kan legge til rette for denne typen virksomhet. Det arbeides nå med en oppfølging av dette seminaret på nordisk nivå.

En god oppfølging av sosialt entreprenørskap forutsetter imidlertid også at de nye løsningene som tas i bruk evalueres, eventuelt at effekt måles der dette er mulig og hensiktsmessig. Regjeringen vil derfor i 2013 vurdere erfaringene med den nevnte tilskuddsordningen og samt andre virkemidler for å legge til rette for sosialt entreprenørskap og innovasjon, herunder hvordan det kan stimuleres til økt samarbeid mellom NAV-kontorene og sosiale entreprenører. Stortinget vil bli orientert om status for dette arbeidet i statsbudsjettet for 2014.

7. Stortinget ber regjeringen utrede et tidsbegrenset arbeidsskattefradrag ved overgang fra trygd til arbeid.

Regjeringen er opptatt av at stønadssystemet utformes slik at det gir gode insentiver til arbeid. I den nye uføretrygden som etter planen innføres fra 2015 er det blant annet gjort endringer som sikrer at det lønner seg å øke arbeidsinnsatsen eller gå fra trygd til arbeid. Representantene foreslår at det utredes om man kan gjøre det mer lønnsomt å gå fra trygd til arbeid, for eksempel ved å innføre et tidsbegrenset arbeidsskattefradrag.

Representantforslaget synes å innebære en form for arbeidsbetinget stønad som en del av skattesyste-

met. Skattesystemets hovedrolle er først og fremst å skaffe inntekter til det offentlige på en samfunnsøkonomisk mest mulig effektiv måte. Det tilsier at det neppe er hensiktsmessig å innføre en slik ordning i skattesystemet. Ordninger som har til formål å stimulere til økt arbeidslivsdeltakelse blant trygdemottakere bør isteden hovedsakelig ses i sammenheng med utformingen av tiltaksapparatet og stønadsordningene for disse gruppene. I den kommende stortingsmeldingen om arbeid vil Regjeringen vurdere ulike tiltak som kan bidra til at personer med nedsatt arbeidsevne i større grad beholder kontakten med arbeidslivet eller kommer tilbake i inntektsgivende arbeid.

8. Stortinget ber regjeringen legge fram en handlingsplan med tiltak for å stanse veksten i antallet unge uføre.

Det har vært en gradvis økning i antall uføre i aldersgruppen 18-29 år etter 1990. Samtidig må det påpekes at dette gjelder en relativt liten andel av aldersgruppen, og at andelen de siste 10 årene har vært relativt stabil (en økning fra 1,2 til 1,3 prosent). Det har videre vært en vekst i antall (og andel) unge som mottar arbeidsavklaringspenger. Samlet sett er veksten av antall unge på helserelaterte ytelser bekymringsfull både for den enkelte og for samfunnet. Regjeringen vil derfor komme tilbake til spørsmålet i den varslede stortingsmeldingen om arbeid, der en blant annet vil rette oppmerksomheten mot utsatte unge (ungdom som verken er i jobb eller i opplæring/utdanning).

Regjeringen har iverksatt flere tiltak som tar sikte på å redusere andelen unge som varig ekskluderes fra arbeidslivet. Forskning viser at manglende fullføring av videregående opplæring har sammenheng med mottak av offentlige stønader senere i livet. For å øke gjennomføringen i videregående skole har Regjeringen igangsatt Ny GIV. *Jobbstrategien for personer med nedsatt funksjonsevne* er et annet tiltak som har som mål å inkludere flere unge under 30 år i arbeidslivet. I tillegg er alle unge under 30 år med nedsatt arbeidsevne prioritert for arbeidsrettede tiltak fra 2013. Videre er det i år iverksatt et forsøk hvor arbeidsavklaringspenger kan erstattes av lønnstilskudd til arbeidsgivere, der unge er en prioritert målgruppe.

En stor andel av de unge som mottar arbeidsavklaringspenger og uførepensjon har psykiske helseproblemer. I forbindelse med den kommende meldingen om arbeid vil Regjeringen også legge fram en oppfølgingsplan for arbeid og psykisk helse som skal videreføre og videreutvikle innsatsen fra *Nasjonal strategiplan for arbeid og psykisk helse (2007–2012)*.

9. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak med gjennomgang av alle ytelser til unge på sosialhjelp, herunder individstønad og bostøtte til unge mennesker som bor hos sine foreldre eller foresatte, for å sikre at ordningene oppmuntrer til arbeid eller utdanning.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at sosialhjelp skal være en siste, midlertidig nødløsning hvis man ikke har andre muligheter for å forsørge seg. Verken sosialhjelp eller individstønad skal være et alternativ til arbeid eller utdanning. Regjeringen vil i stortingsmeldingen om arbeid drøfte hvordan virkemidler og velferdsordninger skal utformes for å støtte opp under målet om arbeid for alle. Et viktig tema i meldingen er innsats for å hindre at unge står utenfor arbeid og opplæring over tid.

Unge over 18 år som bor hjemme og som ikke er i arbeid eller utdanning, kan ha rett til sosialhjelp hvis de ikke har andre inntekter eller inntektsmuligheter. Det betyr at en ved utmåling av sosialhjelp allerede i dag skal ta hensyn til andre inntekter, herunder bostøtte og individstønad. Det kan videre stilles vilkår for en ev. tildeling av økonomisk sosialhjelp, der formålet er å bidra til at brukerne kommer seg ut av en vanskelig livssituasjon og styrke tjenestemottakers muligheter til å bli selvforsørget. En kartlegging av NAV-kontorenes vilkårspraksis som Proba har gjennomført på oppdrag for Arbeidsdepartementet viser at unge i aldersgruppen 18 til 30 år er den gruppen som det oftest stilles vilkår for. Det stilles ofte vilkår om arbeidsrettede tiltak i form av yrkesveiledning, jobbsøking, deltakelse i kvalifiserings- eller kompetansehevende tiltak og arbeid for sosialhjelp.

Unge sosialhjelpsmottakere som er registrert som arbeidssøkere inngår dessuten i målgruppen for garantiordningene for ungdom.

Stønad til livsopphold mv. til tiltaksdeltaker, den såkalte individstønaden, gir en inntekt i tiltaksperioden for personer som ikke har rett til andre livsoppholdsytelser. Formålet med individstønaden er dels å bidra til å dekke utgifter til livsopphold og dels å virke som en økonomisk motivasjon for gjennomføring av arbeidsrettede tiltak. Stønaden tildeles for de dagene vedkommende deltar i et arbeidsrettet tiltak, og kan stimulere positivt til aktivitet eller relevant arbeidserfaring for unge som ellers ville vært passive. På den andre siden kan stønaden bidra til at enkelte slutter i videregående skole i håp om å kunne motta en ytelse fra arbeids- og velferdsforvaltningen. For å få økt kunnskap om individstønadens effekter for unge vil derfor Arbeidsdepartementet sette i gang et forskningsprosjekt om dette.

10. Stortinget ber regjeringen fremme en sak om gjennomgang av alle lønnstilskuddsordningene,

herunder tidsubestemt lønnstilskudd (TULT), for å sikre at disse i større grad brukes for å sikre at personer med nedsatt arbeidsevne kan være helt eller delvis i arbeid.

Lønnstilskuddsordninger skal dekke opp forskjellen mellom den enkeltes arbeidsevne og det arbeidsmarkedet krever for å kunne tilby ordinær lønn. Lønnstilskudd er et virkemiddel som vil kunne gi mer stabile og langsiktige rammebetingelser for arbeidsgivere ved ansettelse av personer med nedsatt arbeidsevne. Samtidig vil det også gi økt trygghet for arbeidstakeren. Et mulig problem med omfattende bruk av lønnstilskudd er at det kan bidra til fortrengning av ordinær arbeidskraft. Utformingen av lønnstilskudd er derfor viktig, både avgrensning av målgruppe og at det foretas en jevnlig vurdering av deltakerne med sikte på overgang til ordinær jobb uten tilskudd.

Som varslet i Prop. 130 L (2010–2011) om ny uføretrygd ser Regjeringen behov for en gjennomgang av ulike lønnstilskuddsordninger, og undersøke erfaringer både fra Norge og andre land. Jeg vil komme nærmere tilbake til Stortinget med en vurdering

av dette spørsmålet, blant annet i den varslede stortingsmeldingen om arbeid.

11. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en forenklet og forsterket ordning for tilretteleggingstilskudd for funksjonshemmede.

Regjeringen er opptatt av at flere med nedsatt arbeidsevne skal få og beholde arbeid. Gjennom Jobbstrategien for personer med nedsatt funksjonsevne legges det opp til økt satsing på tiltak i ordinært arbeidsliv, herunder bruk av tilrettelegging og oppfølging i ordinært arbeidsliv. For å styrke muligheten for tilrettelegging for arbeidssøkere er det som ledd i jobbstrategien innført en prøveordning med tilretteleggingstilskudd til arbeidssøkere. Satsingen skal bidra til økt måloppnåelse under delmål 2 i IA-avtalen og gjennomføres i nært samarbeid med partene i arbeidslivet og funksjonshemmedes organisasjoner. Før en eventuelt vurderer om det er behov for en forenklet og forsterket ordning for tilretteleggingstilskudd for funksjonshemmede, bør en etter min vurdering først få noe mer erfaring med resultatene av det tilretteleggingstilskuddet som kom som en del av jobbstrategien.

